

2. Костомаров В.Г. Русский язык на газетной полосе. Некоторые особенности языка современной газетной публицистики / В.Г. Костомаров. – М. : Моск. ун-т, 1971. – 271 с.
3. Костомаров В.Г. Языковой вкус эпохи: Из наблюдений над речевой практикой масс-медиа / В.Г. Костомаров. – М. : Педагогика-Пресс, 1994. – 247 с.
4. Мороховская Э.Я. Лингвистический статус и функционально-семантические особенности экстенциональных операторов текста / Э.Я. Мороховская // Текст как важнейшая единица коммуникации (в диахронии и синхронии). – К. : Вышш. школа, 1984. – С. 40-48.
5. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки / Іван Огієнко. – Львів : Фенікс, 1995. – 46 с.
6. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу / Іван Огієнко. – К., 1918. – 273 с.
7. Ставицька Л. Українська мова без прикрас / Л. Ставицька // Короткий словник жаргонної лексики української мови. – К. : Критика, 2003. – С. 9-19.

The article analyses the newspaper-publicist discourse as a form of language unit realization, expressive character of newspaper texts. It analyses the special group of orally verbal phraseologisms, it gives the characteristic of «language game» as an expressive instrument. It defines the meaning of newspaper genres, oxymoron, gives the examples. It also concludes the reasons of appeal to lexically phraseological anti norms as a basis of creating new methods of influence at an addressee for reaching communicatively pragmatic tasks.

Key words: discourse, expression, standard, phraseological conjunctions, publicist title, oxymoron, «language game».

Отримано: 13.02.2017 р.

УДК 811.161.2+81'342/344]+38

Л. Ф. Українець

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ДИСКУРСИВНІ ПРІОРИТЕТИ ФОНЕТИЧНОЇ КОНОТАЦІЇ В САКРАЛЬНИХ ТЕКСТАХ ІВАНА ОГІЄНКА

Стаття містить аналіз конотаційного потенціалу сегментно-просодичних елементів Господньої молитви в українському перекладі Івана Огієнка. На матеріалі асоціативно-символічних значень фонетичних засобів простежено моделювання світлої, радісної тональності молитви Господа, а також глибинну семантичну перспективу цього сакрального тексту як винятково важливого фрагмента об'єктивної дійсності. Позиціонування в структурі складу домінуючого статусу тих чи тих вокальних або консонантних сегментів, які своїми релевантними артикуляційно-акустичними властивостями здатні впливати на формування прихованих сем комунікативно значущих одиниць (слів, речень), уможливило характеристику конотаційної динаміки молитовного ритму в процесі пізнання істинності Слова Господнього – духовного надбання людства.

Ключові слова: Іван Огієнко, Господня молитва, фонетична конотація, асоціація, сегментно-просодичні одиниці, артикуляційно-акустичні ознаки, голосні, приголосні, ритм.

Національне відродження нашої держави промовисто утверджує здобутки входження Слова Господнього в сучасну духовну й матеріальну культуру українського народу. Серед тих, хто прагнув донести до соціуму націо-

нально марковані концепти через призму християнських моральних і філософських цінностей, – Іван Огієнко, видатний учений, громадський і церковний Просвітитель, котрий плекав ідею творення української нації на засадах духовної зрілості, благодатним ґрунтом для якої він вважав рідну мову.

Із покоління в покоління Божественну Істину людство пізнає через Біблію, що була написана приблизно у 8 ст. до н. е. – 2 ст. н. е. давньогрецькою (Новий Заповіт), давньоєврейською і частково арамейською мовами (Старий Заповіт). Невтомний будівничий Української православної церкви ХХ ст. [1], митрополит Іларіон поклав вимірний переклад Святого Письма [2] на олтар розвою національної самосвідомості, розбудови незалежності своєї країни, у якій мусить нарешті запанувати навіки-віків «своя й правда, І сила, І воля». Щире усвідомлення автором високої місії – реалізувати основоположну для української духовності ідею самовираження нації – забезпечило цьому сакральному текстові з-поміж усіх українських перекладів Біблії (П. Куліш, І. Пуллой, І. Нечуй-Левицький, І. Хоменко, Р. Турконяк) справді «безберегі» (В. Скуратівський) соціальні пріоритети.

Святе Письмо торкнулося сердець мільйонів українців передовсім молитвою Господа, торуючи шлях до усвідомлення людиною свого істинного призначення на землі – матеріалізувати прекрасне в знаковому вимірі гармонії вічності та безсмертя.

Оскільки у величавому поєднанні естетики звукового континууму й людських емоцій криється, на нашу думку, секрет заглиблення в таїну сутесті Божественних канонів, то об'єктом для аналізу в статті послужив конотаційний потенціал сегментно-просодичних елементів Господньої молитви в перекладі Івана Огієнка, який «поставив перед собою два найголовніші завдання: по-перше, найточніше передати зміст оригіналу, дбаючи передусім про <...> точність цілого ряду багатозначних слів, і, по-друге, здійснити переклад милозвучною <...> літературною мовою» [3]. Прикметно, що в усіх поширених українських варіантах молитви (І. Огієнко, П. Куліш, І. Пуллой, І. Нечуй-Левицький та ін.) виняткову роль відіграє ритмічний повтор, виявляючи глибинну семантичну перспективу цього сакрального тексту як винятково важливого фрагмента об'єктивної дійсності й генералізуючи водночас безмежний імпліцитний потенціал етнокультурних мовних ресурсів. І якщо суто інтенціональні параметри молитви вже були предметом спостережень славістів (Н. Мухелішвілі, Ю. Шрейдер та ін.), які намагалися «зафіксувати ритмічно повторювані семантичні інваріанти в смислових одиницях, що визначаються окремими компонентами тексту» [4, с.45], то роль асоціативно-символічних значень фонетичних засобів для занурення в Божественну сутність молитви ще не знайшла в україністиці належного теоретичного осмислення.

Лише віднедавна підвалини наукового студіювання духовних святинь поповнила О. Климентова, пильну увагу звернувши на специфіку вербальної сутесті українських молитов [5; 6, с.90-98; 7, с.79-85; 8, с.325-333] і торкнувшись, природно, чинників сугестивної спроможності перекладів автентичних текстів [9, с.85-91]. Аналізуючи трансформовані іншою мовою сакральні першоджерела, дослідниця зауважила, що «найважче відтворити сугестивні механізми фонетичного та просодичного рівнів реалізації», тому вони «зазвичай утрачені» [9, с.90]. Однак, зважаючи на те, що, крім суто лінгвістичних проблем, властивих перекладацькій практиці, на прагматику відтвореного тексту посутньо впливає лінгвістична ерудиція самого перекладача, його мовна та концептуальна картина світу [9, с.89], уміння «інтерпретувати, пояснювати та переконувати» [9, с.87], тому з'ясувати дискурсивні пріоритети авторської фонетичної конотації у структурі Господньої молитви, а також домінувальний статус тих чи тих

вокальних і консонантних сегментів, які своїми релевантними артикуляційно-акустичними рисами здатні впливати на формування прихованих сем комунікативно значущих одиниць (слів, речень), і є метою наших спостережень. Немає потреби переконувати, що закладені перекладачем емоційно-експресивні інтенції, підпорядковані нормативним приписам функціонування одиниць основних та проміжних мовних рівнів, забезпечують повноту донесення змісту молитви до спраглих сердець вірян, відтак спостереження за конотаційною мотивацією лінгвостилістичної моделі з позицій асоціативно-символічних значень фонетичних засобів в авторській інтерпретації митрополита Іларіона є винятково актуальним для розуміння ступеня довіри християнської спільноти до заповітів Творця.

Ритм сакрального звернення до Бога зумовлений, як відомо, не традиційним римованим співзвуччям, а головню параметрами семантико-акустичного характеру. У цьому зв'язку конотаційної ваги набуває розташування рядків у свосерідних віршах, котрих у молитві всього п'ять (Євангелія від Св. Матвія, глава 6, вірші 9-13) [2, с.9]. В українському варіанті перекладу, що налаштує людину на відповідний стан душі під час звертання до Бога, витримане канонічне структурування молитви (2+3+2+3+5), хоч для актуалізації інформаційної простоти догматичного припису семантично ефективнішою могла б стати версифікаційна модель 5 (2+3) + 5 (2+3) + 5. Так, дворядковий вірш

9 <...> «Отче наш, що єси на небесах!
Нехай святиться Ім'я Твоє,

і трирядковий вірш

10 нехай прійде Царство Твоє,
нехай буде воля Твоя,
як на небі, так і на землі.

є цілісною семантико-синтаксичною конструкцією, лейтмотив якої – презумпція дистанції між Творцем і людиною внаслідок її гріхопадіння, а також високе поривання її помислів до небес завдяки утвердженню волі Божої як життєвої домінанти. Вірші

11 Хліба нашого насущного
дай нам сьогодні.
12 І прости нам довгі наші,
як і ми прощаємо
винуватцям нашим.

хоч і об'єднують синтаксично різнотипні одиниці, розміщені, відповідно, у двох і трьох рядках, однак становлять єдину комунікативно-семантичну цілісність віровчення – передають потребу людини в Божому Слові та Благодаті, у Його святому прощенні як у хлібі щоденному. Останній вірш молитви

13 І не введи нас у
випробовування, але визволи
нас від лукавого.
Бо Твоє є царство, і сила,
і слава навіки. Амінь» (Євангелія від Св. Матвія) [2, с.9]

містить прохання до Бога захистити «від лукавого», тобто від зла в нас самих, адже сила і слава Творця є вічною «як на небі, так і на землі».

В українському перекладі цієї частини професор І. Огієнко передбачив незвичну модель ритмічного членування молитви завдяки розташуванню в різних її рядках акустичних сегментів фонетичного слова – прийменника у та іменника *випробовування*. Такий інтонаційною малюнок, безперечно, авторське бачення

лінгвістичної репрезентації божественних приписів Святого Письма в Євангелії від Св. Матвія [2, с.9], хоч сьогодні різні об'єднання християнських підприємців [10, с.10], поширюючи Святе Євангеліє в перекладі митрополита Лларіона, не завжди дотримуються його вимог як щодо норм канонічної версифікаційної майстерності, так і щодо обов'язкового наголошування окремих лексичних одиниць – важливого лінгвістичного чинника для засвоєння літературних стандартів української мови. Тим часом Іван Огієнко – поборник державного статусу української мови – був глибоко переконаний: «Без добре виробленої рідної мови немає всенародної свідомості, без такої свідомості немає нації, а без свідомості нації – немає державності як найвищої громадянської організації, в якій вона отримує найповнішу змогу свого всебічного розвитку й виявлення» [11, с.12].

Зауважимо, що молитва має й суто фонетичні характеристики ритму, які сприяють «зосередженості того, хто молиться, на глибинному змісті молитви, концентруючи розум і волю на занурення в молитву» [4, с.45]. Ідеться, по суті справи, про наростання й спад акустичної інтенсивності, детермінованої характером і розташуванням у віршах мінімальних вимовних одиниць – складів. У молитві просодичних сегментів з кінцевим голосним 98 (82%) і лише 22 (18%) сегменти позиціонують консонантний тип закритої структури. При цьому немає жодного відкритого складу, у якому б тенденція до висхідної звучності була порушена, тому і внутрішні, і початкові та кінцеві просодемі формують відповідну акустику звертання до Бога, забезпечуючи динаміку горизонтального наростання голосу. Оскільки інтенсивність будь-якої хвилі, зокрема й звукової, є фізичною величиною, «яка чисельно відповідає середній енергії, перенесеній хвилею за одиницю часу крізь одиницю площі поверхні, перпендикулярної до напрямку поширення хвилі» [12, с.135], то короточасне зростання тональності у складі варто позиціонувати як хвилю малої амплітуди коливання голосу і вважати цю інтенсію рисою конкретного українського тексту (наприклад, давньоруська лексема *напасть* подається в перекладі І. Огієнка як *випроббування* (хоч трапляється й варіант *стокусу*); застаріле *довгий* осучаснено у вигляді лексеми *провини* [13, с.489]). Прикметно, що в молитві простежена чітка тенденція до зосередження найбільшої кількості відкритих складів на початку (у першому чи другому рядку), тоді як у завершальній частині тексту відкритих складів суттєво менше. Виникає асоціативне враження вертикально спрямованих звукових хвиль, які мають широкий діапазон плавного поширення голосу по низхідній у напрямку до скорочення кількості тональних сегментів.

Отже, якщо семантику Слова Господа можна розглядати в контексті ширшої ритмічної моделі, то в синтагматично-парадигматичному вимірі періодичне зростання й спад інтенсивності відповідає канонічно організованим віршам. Цю закономірність порушують хіба що поодинокі закриті склади, але спостереження за їхньою структурою виявляє: вони мають особливу акустичну природу саме завдяки кінцевому сонорному [й]. Так, з-поміж 22 закритих складів (18%) кваліфікуємо п'ять (4,2%) напіввідкритими (напівзакритими), оскільки [й] після голосного перед приголосним реалізується у своєму позиційному варіантові [i], що «зближений із голосним [i]» [14, с.48]. За своїми артикуляційно-акустичними якостями [i] хоч і є «нескладотворчим», але все ж голосним, і цього достатньо для традиційної експлікації такого артикуляційно-акустичного сегмента в контексті вокального континууму [15, с.96].

Звукову своєрідність українського перекладу І. Огієнка позиціонують просодичні одиниці з кінцевим носовим [м], інваріант якого в сучасній українській літературній мові характеризується як «напіввідкритий» [16, с.247] приголосний. Кількість таких складів наростає до десятого рядка, а далі губно-

губний [м] у консонантній структурі лексем участі не бере і лише в останньому слові молитви формує разом із носовим [н'] завершальний акорд – *Аміль*. При цьому співвідношення носових [м] та [н]↔[н'] у різних складах молитви виявляє чітку закономірність: приголосний [м] тяжіє до кінця складу, а [н]↔[н'] – до початку, тому виникає фонетична конотація, що породжує інтенції *церковного передзвону*. Таке асоціативне співзначення, без усякого сумніву, цілком обґрунтоване, оскільки зазвичай корелює з атрибутами, що супроводжують святе дійство – розмову з Творцем.

Цілком мотивовані з погляду наповнення сакрального тексту фонетичною конотацією й інші приголосні, що якнайтісніше співвідносяться з вокальною тональністю, однак функційний статус їх перебуває на рівні 1-5%. Прагматичну інформативність демонструють плавні [л], [л'], дрижачі [р], [р'] та губно-губний [в], які, за нашими спостереженнями, задіяні в ритміко-інтонаційній структурі молитви значно менше, ніж носові. Оскільки дрижачі [р] та [р'] традиційно позиціоновані в українській фоностилістиці (В. Ващенко, І. Качуровський, І. Чередниченко) як надзвичайно різкі звуки, що акумулюють інтенційну модальність *руйнації, страху*, що можна зрозуміти відсутність палаталізованого [р'] та суттєве обмеження його твердого корелята кількома лексемами (*прости (прощасмо), прийде, царство, випробовування*), без яких квінтесенція Слова Господа немислима.

Феномен складів із кінцевими [м], [н], [л], [р] легко пояснити в сучасній українській літературній мові в руслі історичної традиції розвитку й становлення сегментно-просодичних одиниць: на праїндоевропейському мовному ґрунті складотворчими «могли виступати не лише голосні, а й плавні [*р], [*л] та носові [*м], [*н]» [17, с.70], тому що їхні артикуляційно-акустичні параметри були досить виразними для формування вершини висхідної звучності. Цим пояснюється абсолютна перевага в молитві консонантів тональної структури: серед 154 приголосних 85 (55,2%) – сонорні, 18 (11,7%) – дзвінки.

Оскільки конструкції сакрального типу зазвичай промовляються пошепки або тихим голосом, то цілком природно, що глухі, особливо [с], [т], [ш], у молитві мають теж високий ступінь активності, уможлививши сприйняття корпусу такого вербального континууму з посиленою увагою. Звукова парадигма шепоту ускладнюється додатковою інформацією асоціативного характеру (семантизується), і ці шумні в сакральному дійстві набувають особливо виразної конотаційної вартості.

Асоціативно-символічні значення розміру також можуть бути науковим поясненням феномену цих глухих консонантів у молитовному тексті, адже аналізовані шумні в різних індоевропейських мовах сприймаються переважно як малі, за винятком [ш], який має схильність тяжіти до великих [18, с.25]. Оскільки у звертанні до Бога утверджується не лише контакт із Творцем («батьківство Бога, тобто найтісніший зв'язок людини з Богом» [4, с.45]), але й «дисконтакт людини з безмежно вищим за неї Богом-Отцем» [там само], то функційна активність таких шумних із погляду фонетичної семантики видається цілком логічною.

Зауважимо, що всі шумні й сонорні в перекладі молитви І. Огієнка зазвичай інтервокальні: важкі для вимови чотири- і трикомпонентні сполуки приголосних майже не вживаються, а двокомпонентні структури хоч і можливі, однак акустично обмежені подовженням, зосібна внаслідок асиміляції за місцем і способом творення (*Отче* [о'ч:е"], *святиться* [св'ати'ц':а], *винуватцям* [ви"нува'п':ам], *введи* [в:е"ди"] тощо), що цілком узгоджується з поглядами українських мовознавців (С. Дорошенко, В. Калашник, В. Коптілов, Н. Тоцька та ін.) на евфонію (милозвучність) як визначальну рису української літературної мови.

У Господній молитві особливою естетикою наділені вокальні одиниці, яким притаманний максимальний вияв голосу. У різних віршах їхня кількість підпорядкована, припускаємо, внутрішнім закономірностям моделювання сакрального перекладу молитви. Так, тенденцію до вжиткової вибірковості демонструють голосні [а], [е], [о], [и] навіть у першому вірші. Звук [а], наприклад, послідовно домінуючи в молитві, гармонізує свою акустику з [е] та [о], які у всіх віршах хоч і поступаються йому в активності, проте традиційно зберігають перевагу над іншими голосними високого та високо-середнього ступеня підняття. Лише в четвертому та п'ятому віршах можна спостерігати зростання функційної активності голосних переднього ряду [и] та [і], однак вони мають суттєво нижчі квантитативні показники, ніж голосні заднього ряду [а] та [о].

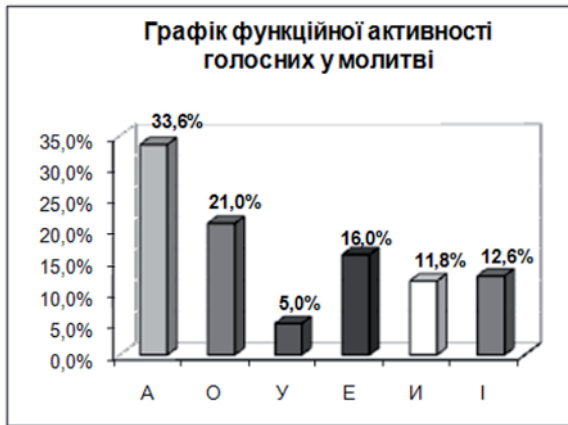

Рис. 1.

Саме звуки середнього та низького ступеня підняття (із помітною перевагою [а]) формують понад 70% усіх акустично-просодичних одиниць і, без усякого сумніву, є вокальним тлом молитви. Впадає у вічі, що в перекладі голосний заднього ряду високого ступеня підняття [у], який із погляду звуко-символізму вважається великим [18, с.26], максимально обмежений, адже його функціонування не перевищує 5%. На думку Ігоря Качуровського, відомого у світі дослідника фоніки, «...наскрізний звук «у» <...> передає смуток і тугу» [19, с.166]. Аналізуючи містику фонічних компонентів літературного твору, неодноразово дослідник акцентував увагу на цьому голосному, декларуючи його похмуру символіку й висловлюючи навіть таке припущення: «<...> «у» виступає як символ зла в людині <...>» [19, с.168]. Оскільки Слово Боже супроводжується світлим, спокійним, упокореним настроєм, то зрозумілі причини стилістичного обмеження у-тональності в українському варіанті.

Акустичне тло завершальної частини молитви формують голосні [а] та [і], домінування яких із погляду звуко-символізму теж цілком мотивоване: звук [і] часто називають «молитовним» [19, с.168], він асоціюється зі значеннями «маленький», тоді як [а] за рейтингом розміру скоріше великий, аніж малий [18, с.26].

Аналізуючи конотаційні особливості звукових засобів сакрального тексту, ми переконалися, що український варіант Господньої молитви, повністю зберігаючи чинні і в праслов'янській, і навіть у праіндоевропейській мові тенденції до висхідної звучності та відкритості складу, має конотаційно сфор-

мований ритм. На тлі функціонування вокальних, консонантних та просодичних одиниць із виразним потенціалом комунікативної інтенції звуковий ритм Слова Господа в перекладі митрополита Іларіона сприймається не лише як естетичний, а передовсім як сугестивний компонент, що допомагає сконцентрувати розум і волю на зануренні в сутність цього справді неоціненного духовного скарбу, його силу й гармонію.

Список використаних джерел:

1. Огієнко І.І. Українська церква: Нариси з історії Української православної церкви : у 2 т. / І.І. Огієнко. – К. : Вид-во «Україна», 1993. – Т. 1-2. – 284 с.
2. Біблія, або Книги Святого Письма й Нового Заповіту // Із мови давньоєврейської та грецької на українську наново перекладена. – К. : Українське біблійне товариство, 1992.
3. Переклад Івана Огієнка // Переклади Біблії українською мовою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
4. Мухелишвили Н.Л. Семантика и ритм молитвы / Н.Л. Мухелишвили, Ю.А. Шрейдер // Вопросы языкознания. – 1993. – №1. – С. 45-51.
5. Климентова О.В. Вербальна сугестія сакральних текстів (на матеріалі українських молитов) : монографія / О.В. Климентова. – К. : ППНВ, 2012. – 371 с.
6. Климентова О.В. Лінгво-сугестивний аналіз прагматичного тексту: емотивна кореляція [Електронний ресурс] / О.В. Климентова // Одеський лінгвістичний вісник. – 2014. – Вип. 3. – С. 90-98. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/olinv_2014_3_15.
7. Климентова О.В. Мовне оформлення емотивної кореляції з гнівом (на матеріалі українських молитов) [Електронний ресурс] / О.В. Климентова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов. – 2012. – Вип. 8. – С. 79-85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_9_2012_8_15.
8. Климентова О.В. Специфіка вербальної сугестії на основі кореляції сакральних текстів з емоцією гніву [Електронний ресурс] / О.В. Климентова // Русская литература. Исследования. – 2011. – Вип. 15. – С. 325-333. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rli_2011_15_32.
9. Климентова О.В. Чинники вербально-сугестивної спроможності перекладу сакрального тексту [Електронний ресурс] / О.В. Климентова // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. – 2010. – Вип. 12. – С. 85-91. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kdsm_2010_12_15.
10. Новый Заповіт і Книга Псалмів / переклад І. Огієнка. – К. : Християнське товариство «Гедеон», 1992.
11. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки / Іван Огієнко. – Львів : Укр. академія друкарства ; Фенікс, 1995. – 42, [2] с. : іл., портр.
12. Біленко І.І. Фізичний словник / І.І. Біленко. – К. : Вища шк., 1979. – 336 с.
13. Оповідання із святої історії // Переказ українською мовою. – DRUCKHAUS GUMMERSBACH. – Industriegebiet Stauweiher. – 5270 Gummersbach-Derschlag. – W.-Germani, 1991. – 498 с.
14. Тоцька Н.І. Фонетика і фонологія / Н.І. Тоцька // Сучасна українська літературна мова / А.П. Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я. Плющ та ін. ; за ред. А.П. Грищенка. – К. : Вища шк., 2002. – С. 16-76.
15. Тоцька Н.І. Голосні звуки / Н.І. Тоцька // Українська мова : енциклопедія / В.М. Русанівський, О.О. Тараненко, М.П. Зяблюк та ін. – К. : Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2000. – С. 96-98.
16. Коструба П.П. Фонологічна система української літературної мови / П.П. Коструба // Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за заг. ред. акад. АН УРСР І.К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1969. – С. 218-294.

17. Леута О.І. Старослов'янська мова : підручник для вузів / О.І. Леута. – К. : Вища шк., 2001. – 255 с.
18. Левицкий В.В. Семантика и фонетика : пособ., подготовл. на материале эксперимента. исследований / В.В. Левицкий. – Черновцы, 1973. – 104 с.
19. Качуровський І. Фоніка. Ч. 7 / І. Качуровський. – Мюнхен : Український Вільний Університет, 1984. – 208 с.

The article includes the analysis of the connotative potential of segmentally-prosodial elements in the God's prayer in Ukrainian translation by Ivan Ohienko. On the base of associative and symbolic meanings of phonetic resources it showed the positive and glad tone modelling of God's prayer, it described also the deep semantic perspective of this sacred text as a very important part of objective reality. In the syllable structure some vocal or consonant segments have dominant status. These segments can influence on the formation of the implicit semes of the communicatively meaningful units (words, sentences) through their relevant articulatory-acoustic properties. It enabled the characterization of connotative dynamics of prayer rhythm in the cognition process of God's Word that is the spiritual heritage of humanity.

Key words: Ivan Ohienko, God's prayer, phonetic connotation, association, segmentally-prosodial units, articulatory-acoustic characteristics, vowels, consonants, rhythm.

Отримано: 03.03.2017 р.

УДК 811.112.2'373.613

Г. В. Фоміна

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

DER EINFLUSS DER SLAWISCHEN SPRACHEN AUF DIE ENTWICKLUNG DES DEUTSCHEN WORTSCHATZES

У статті розглядаються діахронічні аспекти впливу слов'янських мов на розвиток німецької лексики. Аналізуються фактори, що визначають процеси запозичення у мовних системах, досліджуються теоретичні основи та соціальні підґрунтя збагачення словникового складу мови. Запозичення усвідомлюється як елемент чужої мови, перенесений з однієї системи в іншу в результаті мовних контактів, а також сам процес переходу з однієї мови в іншу. Обґрунтовується незначна кількість слов'янізмів у німецькій мові.

Ключові слова: запозичення, топонім, слов'янізм, діахронічний аспект, лексика, онім.

Der lexikalische Bestand einer Sprache wird durch das Zusammenreffen zweier ursprünglich weit entfernten Kulturkreise beeinflusst. Der Austausch von Gedankengut und von materiellen Dingen macht sich auch im Bereich des Wortbestandes bemerkbar. Dies kann sich auf eine Richtung beschränken, kann aber auch wechselseitig sein.

Der Vorgang der Übernahme geschieht in verschiedenen Schritten. Zuerst wird wohl mit dem fremden Begriff auch dessen Bedeutung adaptiert. Im Laufe der Zeit wird nun dieses Wort in Lautgestalt, Betonung, Deklination oder Konjugation der eigenen Sprache angeglichen. Schließlich wird das ursprüngliche Fremdwort nicht mehr als solches empfunden, sondern als eigener Bestand betrachtet.

Eine Besonderheit des deutsch-slawischen Sprach austauschs besteht darin, dass sich beide Sprachen nicht nur an einer Linie berühren, sondern dass durch die Ostkolonisation und Siedlung deutschsprachiger Menschen im osteuropäischen Raum aus einer Kontaktlinie ein Kontaktraum wurde.